
Národní knihovna a studenti

Národní knihovna a studenti

Teprve při studiu na filosofické fakultě se stala studovna brněnské Universitní knihovny mým druhým domovem (...) kde jinde jsem mohl promlouvat o všem, co nás tehdy vzrušovalo, než ve svém nejoblíbenějším literárním salónu – na velkém vstupním schodišti. Kolik témat tu bylo probráno, kolik cigaret vykouřeno, kolik tváří poznáno!, píše v bulletinu Národní knihovny spisovatel, scénárista, dramatik a televizní dramaturg Roman Ráž.

Kolik z dnešních studentů ve svých memoárech na univerzitní knihovny podobně zavzpomíná? Stejně jako tehdy, téměř před padesáti lety, i dnes před knihovnami studenti klábosí, pokuřují, poznávají nové tváře. Jen prostory knihoven jsou v mnoha ohledech jiné. Blikající obrazovky počítačů prosvětlují setmělé místnosti s filosofickou literaturou, lístkové katalogy se mění v elektronické databáze. Snad se změnil i vztah současných studentů Karlovy univerzity k fakultním a jiným důležitým knihovnám. S jakými problémy se v nich setkávají? Je představa knihovny jako druhého domova jen čistým ideálem?

Krátce po poledni postává před hlavním vchodem Národní knihovny několik mladých lidí, ostrůvky kuřáků vystupují mezi osamocenými studenty na lavičkách. „Jen tu cigaretu a zpátky do práce. Musím se odreagovat. Dneska neodejdu dřív než před sedmou“, prohodí jeden z nich a dodává něco o blížícím se termínu seminární práce. Lukáš studuje bohemistiku na filosofické fakultě UK a zastihnout ho v areálu pražského Klementina není až tak obtížné. Uvnitř prý tráví několik hodin týdně, a to nejen v době blížících se zkoušek. Komorní prostředí knihovny na katedře bohemistiky je podle něj útulnější, bez textů v Klementinu se ale při studiu neobejde.

Zatímco na většině ostatních fakult Karlovy univerzity již delší dobu fungují elektronické databáze, univerzitní knihovny na Filosofické fakultě jsou ještě v mnoha případech založeny výhradně na systému lístkových katalogů a objednávek. „To ale jako problém nevidím, na vyplňování objednávek jsem si už zvykl,“ říká Lukáš. Problém je podle něj spíše v obtížném půjčování textů z knihoven na jiných katedrách Filosofické fakulty. „V Národní knihovně jsou potřebné texty pohromadě, elektronická databáze navíc ušetří spoustu času při jejich hledání,“ dodává. Nedostatky ve fungování knihovny Filosofické fakulty na druhou stranu kompenzuje širší výběr knih k absenčním výpůjčkám. Při studiu by se neobešel ani bez jedné z nich.

Lukáš je jedním z těch, kteří v knihovnách tráví většinu volného času, a to nejen studiem povinné a doporučené studijní literatury. „Druhý domov,“ směje se, „možná se tomu tak dá říkat, ale knihovnu vnímám spíše jako únik od shonu a starostí, domov ve mně evokuje úplně jiné představy,“ říká Lukáš a spolu s hloučkem nově příchozích mizí ve dveřích knihovny. Areál Klementina je v tu chvíli ztichlý, před dveřmi zůstala jen dvojice starších dam. Z budovy vychází menší dívka, v náručí několik knih. „Ale nevím, jestli se ptáte té pravé, já tu jsem sváteční host,“ odpoví mi, když chci slyšet něco o jejím vztahu ke knihovnám. Pavla studuje medicínu na 1. Lékařské fakultě UK a přesto, nebo spíše právě proto mě její názor zajímá.

Mediků zřejmě v Klementinu opravdu příliš nepotkáte, přestože v knihách tráví podobné množství času jako studenti bohemistiky. „To, že po studovně budu trávit většinu volného času jsem čekala, přesto si na to zvykám jen pomalu. Jak se říká, přineste telefonní seznam a řekněte studentovi filosofie, ať se ho naučí zpaměti. Zeptá se vás proč, řekněte to samé právníkovi, zeptá se vás za kolik a medik - ten jen pokývá hlavou a bude chtít vědět do kdy,“ směje se Pavla a dokládá mi, že sama myšlenku fakultní knihovny jako druhého domova často skloňuje. Největším nedostatkem je podle ní skutečnost, že fakultní knihovna si její přítomnost nepřímou vynucuje, velká část literatury ze seznamu je v knihách označena „pouze prezenčně“.

Stesky po větším množství knih, které si může student alespoň krátkodobě půjčit, uslyšíte od mnoha studentů, někdy nezbyvá než si potřebnou literaturu opatřit na vlastní náklady. Skripta v klasické sešitové formě jsou relativně dostupná, těch je ale minimum, z vlastní zkušenosti z fakulty sociálních věd mohu doplnit, že v některých studijních oborech na ně téměř nenarazíte.

Povrchní konstatování toho, že univerzitní knihovny se liší fakultu od fakulty a spolu s nimi i názory studentů na jejich fungování, je na snadě. Odlišnosti sahají od různé dostupnosti doporučené literatury, přes otevírací dobu studoven až k lístkovým respektive elektronickým katalogům. Vztah univerzitní knihovna - student jen vzdáleně připomíná selanku podobné té úvodní od Romana Ráže. Před knihovnami, ale skupinky debatujících studentů, ať už s cigaretou nebo bez ní, uvidíte. Po letech v nich možná zůstanou vzpomínky, které oné představě „druhého domova“ budou velmi blízké.